

**การพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรม
ความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น***
**DEVELOPMENT OF TRAITS AND BEHAVIORS
OF STARTUP ENTREPRENEURS**

จินตนา ปรัสพันธ์

Jintana Praspan

กฤษมนต์ วัฒนารงค์

Krismant Wattananarong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

E-mail: jintana.pra@stou.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรม พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ และศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจำนวน 891 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาการจัดการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงและมีการทดสอบการกระจายเป็นโค้งปกติแล้ว จำนวน 55 คน โดยเป็นกลุ่มทดลอง 33 คน และกลุ่มควบคุม 22 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test และ ANCOVA ผลการศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประกอบด้วย 4 ด้าน มีคุณลักษณะ 26 ข้อ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจภายในตนเอง (6 ข้อ) ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ (11 ข้อ) ด้านการยอมรับในความเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน (6 ข้อ) และด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (3 ข้อ) ผลการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นการสร้างคุณค่า ขั้นการจัดระบบคุณค่าและขั้นการสร้างลักษณะนิสัย ใช้วิธีการสอน 8 วิธี เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ผลการหาประสิทธิภาพของกระบวนการโดยใช้วิธี KW#2 พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (72.73/82.08) ผลการจัดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบทดสอบสถานการณ์จำลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

* Received 5 August 2020; Revised 11 January 2021; Accepted 18 January 2021

ระดับ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม โดยใช้คะแนนแบบวัดคุณลักษณะเป็นตัวแปรร่วม พบว่า คะแนนแบบทดสอบสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณลักษณะ, คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น, การพัฒนาด้านจิตพิสัย

Abstract

The objectives of this article were to investigate traits and behavior and develop learning management as well as to investigate outcomes of learning management for development of traits and behavior of startup entrepreneurs. By being a research on the mixed methods. The purposive sampling method was used to select 891 undergraduate students as the samples for the study of traits and behavior. In investigating outcomes of learning management, the purposive sampling was also used to choose 55 students enrolling in e-commerce management courses in the second semester of the academic year 2020, Faculty of Management Science, Chandrakasem Rajabhat University; the experimental and control groups consisted of 33 and 22 students respectively. The data were tested normality and analyzed by mean, standard deviation, t-test and ANCOVAs. The results showed that traits and behavior of startup entrepreneurs comprised of 4 main aspects with 26 traits, namely intrinsic motivation (6 traits), management capabilities (11 traits), acceptance of change (6 traits), and creativity (3 traits). The development of learning management consisted of 5 steps, e.g. perception, response, value-creation, value system management, and character development. Eight teaching approaches were applied to cultivate knowledge, attitudes and behavior of startup entrepreneurs in students. In investigating effectiveness of the learning management process using KW#2, it was found that the process was effective in accordance with the established criteria (72.73/82.08). In terms of learning management outcomes, the experimental group achieved a higher score in the simulated situation test than the control group at a statistical significant level of 0.05. Results of ANCOVAs based on character test scores also showed that the simulated situation test score of the experimental group was different from that of the control group at a statistical significant level of 0.05.

Keywords: Traits and Behaviors Development, Traits and Behaviors of startup Entrepreneurs, Affective Development

บทนำ

การบ่มเพาะคนให้มีศักยภาพในการประกอบการเป็นสิ่งทีหลาย ๆ ประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากตระหนักว่า ผู้ประกอบการเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ขึ้นภายในประเทศ และส่งผลถึงการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) นั้น จากรายงาน Educating the Next Wave of Entrepreneurs โดย World Economic Forum พบว่าสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกมีการพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้ประกอบการ โดยรายวิชาที่จัดให้กับนักศึกษาจะมุ่งพัฒนาให้เกิดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความท้าทาย การพัฒนาแนวคิดทางธุรกิจ ความเป็นผู้นำ ทักษะการตลาด ทักษะทางการเงิน ทักษะการจัดการ รวมถึงทักษะการเจรจาต่อรอง และทักษะในการนำเสนอ (World Economic Forum, 2009)

สำหรับในประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ โดยได้ระบุในยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และได้มีการส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน และสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการสร้างธุรกิจ แต่จากสถิติที่ผ่านมาผู้ที่เริ่มต้นประกอบธุรกิจนั้นมีเพียงร้อยละ 10 ที่สามารถดำเนินธุรกิจได้ครบ 1 ปี และมีเพียงร้อยละ 20 จากจำนวนผู้ที่ดำเนินธุรกิจครบ 1 ปีเท่านั้น ที่สามารถดำเนินธุรกิจให้เติบโตได้ในระยะ 3 – 5 ปี (ณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ, 2560) ซึ่งการพัฒนาผู้ประกอบการนั้น มีสมรรถนะ 2 ส่วนที่มีความสำคัญและมีความจำเป็น (Lackeus, M., 2015) ได้แก่ สมรรถนะที่เป็นความรู้ (Cognitive Competencies) และสมรรถนะที่ไม่ใช่ความรู้ (Non - cognitive competencies) ซึ่งการพัฒนาผู้ประกอบการนั้นจำเป็นต้องพัฒนาทั้ง 2 ส่วนควบคู่กันไป โดยเฉพาะสมรรถนะที่ไม่ใช่ความรู้เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจให้เติบโตและยั่งยืนได้ แต่การพัฒนาสมรรถนะที่ไม่ใช่รู้นั้นทำได้ยากเพราะต้องใช้วิธีการเรียนรู้ในลักษณะของการลงมือปฏิบัติ ฝึกฝน และมีความยากในการประเมิน ทำให้หลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการส่วนใหญ่นั้นเน้นไปที่สมรรถนะที่เป็นความรู้ซึ่งทำการสอนและการประเมินได้ง่ายกว่า

ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นทั้งในและต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่ศึกษาเพื่อหาคุณลักษณะที่มีความจำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการ สำหรับการวิจัยเพื่อ

พัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการยังมิได้มากประกอบกับความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังและฝึกฝนให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่มีความสนใจที่จะประกอบวิสาหกิจเริ่มต้นให้มีคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยในการสร้างผู้เรียนให้มีความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อและสามารถสร้างธุรกิจของตนเองได้ และนอกจากคุณลักษณะดังกล่าวจะจำเป็นต่อการประกอบการแล้วนั้น การพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ยังช่วยให้ผู้เรียนในช่วงที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้นสามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงผันผวนอยู่ตลอดเวลาได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น จึงได้ทำการวิจัยเพื่อให้การพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมนี้เป็นส่วนที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาที่ต้องการประกอบธุรกิจมีความพร้อมทั้งสมรรถนะที่เป็นความรู้ และสมรรถนะที่ไม่ใช่ความรู้ ในการจะสร้างธุรกิจให้สำเร็จและยั่งยืนได้ในอนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อทั้งตนเอง สังคม และการพัฒนาประเทศในระยะยาวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์คุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการได้ 5 ด้าน ประกอบด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรม 30 ข้อ
2. ศึกษาความจำเป็นของคุณลักษณะและพฤติกรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ 1) เป็นอาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนหรือการทำวิจัยหรือเขียนตำราเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ และ/หรือ 2) เป็นอาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์พัฒนานักศึกษาเพื่อเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น พิจารณาระดับความจำเป็น ความเหมาะสมของนิยาม และองค์ประกอบของคุณลักษณะและพฤติกรรมแต่ละด้าน เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถาม พิจารณาจากข้อคำถามมี

ค่าเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. ศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประชากรเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 891 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ แบบวัดคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น การหาคุณภาพเครื่องมือ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการทดสอบ t - test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีคุณลักษณะสูงกับกลุ่มที่มีคุณลักษณะต่ำ โดยใช้วิธีของจุงเตฟาน ซึ่งแบ่งกลุ่มที่มีคุณลักษณะสูงร้อยละ 27 กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่ำร้อยละ 27 ผลการทดสอบค่า t ข้อคำถามมีนัยสำคัญต่ำกว่า .05 ทุกข้อสามารถนำข้อคำถามไปใช้งานได้ จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ .97 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และวิธีสอน

5. ร่างกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น

6. นำกระบวนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผู้ประกอบการ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ แบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้ การหาคุณภาพของเครื่องมือ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .60 – 1 สามารถนำข้อคำถามไปใช้ได้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยแบบทดสอบแบบถูก – ผิด ใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน สูตร KR 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .67 จากนั้นนำไปหาค่าความยากคำนวณค่าระหว่าง .85 - .97 แสดงว่าข้อคำถามมีความง่าย และค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่คำนวณได้อยู่ระหว่าง 40 - .60 ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกในระดับดีมาก ส่วนแบบทดสอบสถานการณ์จำลอง นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 55 คน และนำผลการทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ .70 แสดงว่าแบบทดสอบสถานการณ์จำลองมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการทดสอบค่า t ผลการทดสอบค่า t มีข้อที่นำไปใช้ได้ 8 ข้อ ใช้ไม่ได้ 3 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มควบคุมวัดก่อนหลัง (Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาการจัดการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 55 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และมีการทดสอบการกระจายเป็นโค้งปกติแล้ว แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 33 คน กลุ่มควบคุม 22 คน โดยทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดคุณลักษณะและพฤติกรรม กลุ่มควบคุมผู้วิจัยให้ทำแบบทดสอบสถานการณ์จำลองภายหลังจากทำแบบวัด ส่วนกลุ่มทดลองเข้ารับการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบสถานการณ์จำลองเมื่อสิ้นสุดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้และหลังจากนั้นทำแบบสอบถามเจตคติและแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรม

8. การหาประสิทธิภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ใช้วิธี KW#2 (70/80) ตัวเลขชุดแรก คือ ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่ทำคะแนนจากแบบฝึกหัดหรือทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และตัวเลขชุดหลัง คือ ร้อยละของคะแนนจากแบบทดสอบที่จำนวนผู้เรียนในตัวเลขชุดแรกทำได้ (ภุชมนันต์ วัฒนาณรงค์, 2557)

9. การวิเคราะห์ผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดคุณลักษณะ แบบทดสอบสถานการณ์จำลอง แบบสอบถามเจตคติ และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนแบบวัดคุณลักษณะและคะแนนแบบทดสอบสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้ t - test Independent และ ANCOVA

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 51 ข้อ การหาคุณภาพเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนกโดยการทดสอบ t-test โดยวิธีแบ่งกลุ่มที่ได้คะแนนสูงร้อยละ 27 และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำร้อยละ 27 ผลการทดสอบข้อคำถามมีนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ 0.97

2. แบบทดสอบสถานการณ์จำลอง เป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก ให้คะแนนหลายค่า มี 11 ข้อ การหาคุณภาพเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนกโดยการทดสอบ t - test โดยวิธีแบ่งกลุ่มที่ได้คะแนนสูงร้อยละ 27 และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำร้อยละ 27 ผลการทดสอบข้อคำถามที่ใช้ได้ 8 ข้อ ใช้ไม่ได้ 3 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ 0.70

3. แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ โดยผู้วิจัยนำข้อคำถามจากแบบวัดคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้วมาปรับใช้

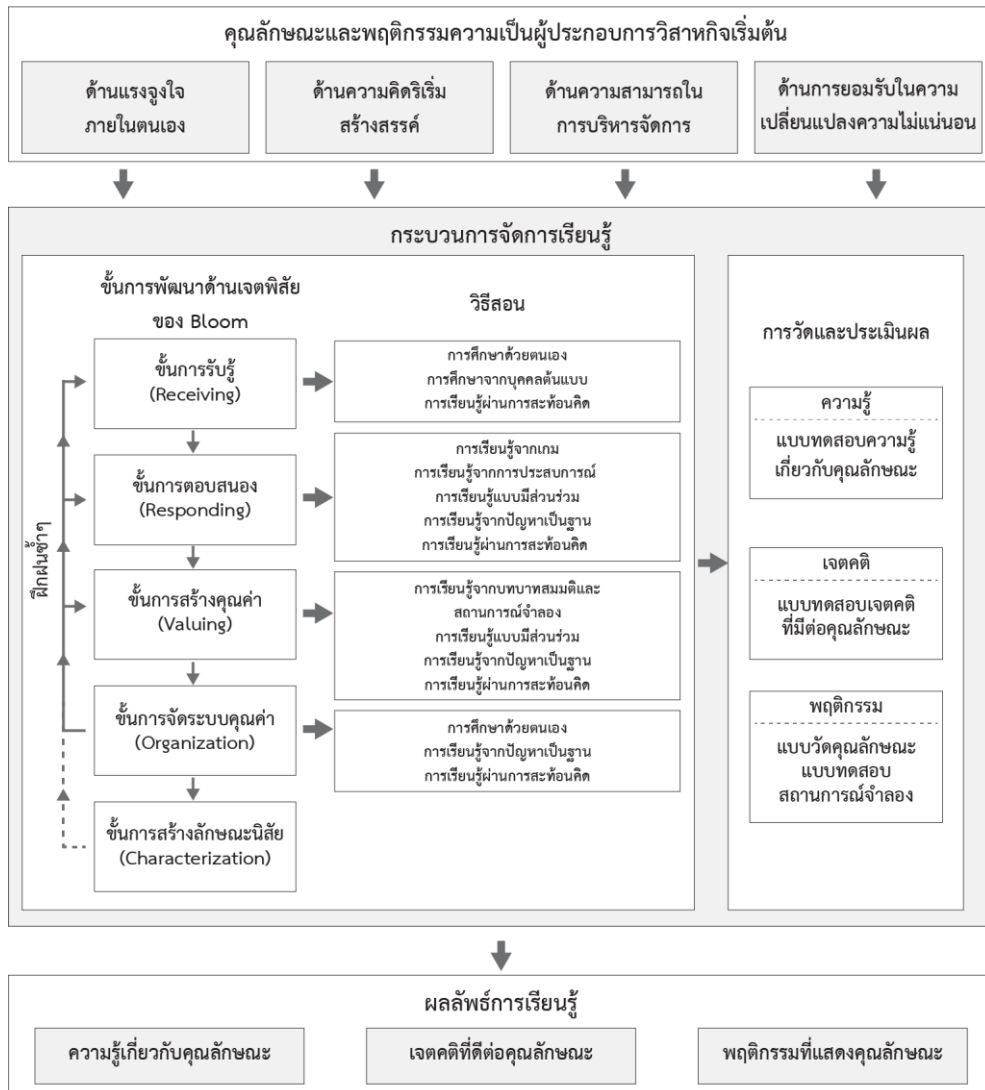

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ การหาคุณภาพเครื่องมือ ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1 ทุกข้อ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น มี 4 ด้าน 26 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ด้านแรงจูงใจภายในตนเอง เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการสร้างธุรกิจไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความพยายามที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ข้อ ได้แก่ ความรักในสิ่งที่ทำ ความพยายามมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ ความต้องการความสำเร็จ การรู้ความสามารถของตนเอง การกำหนดตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง 2) ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและมีความรับผิดชอบ ประกอบด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรม 11 ข้อ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การตั้งเป้าหมาย ภาวะผู้นำ การวางแผน การบริหารเวลา การแสวงหาโอกาส การแสวงหาข้อมูลและรู้จักใช้ผลป้อนกลับ ความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม ความรับผิดชอบ มุ่งเน้นประสิทธิภาพ และการควบคุม 3) ด้านการยอมรับในความเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการยอมรับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ประกอบด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรม 6 ข้อ ได้แก่ การจัดการความเสี่ยง การจัดการความเปลี่ยนแปลง การอดทนต่อความคลุมเครือไม่แน่นอน การแก้ปัญหา การมองสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และการทำงานเชิงรุก และ 4) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ ประกอบด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรม 3 ข้อ ได้แก่ การริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม

2. ผลการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น มีองค์ประกอบดังภาพที่ 1

**ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรม
ความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น**

จากภาพที่ 1 แสดงกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น โดยนำผลจากการศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน มีคุณลักษณะทั้งหมด 26 ข้อ เป็นปัจจัยนำเข้าของกระบวนการ นำมาจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยขั้นตอนการพัฒนาตามจิตพิสัยของ Bloom 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นการสร้างคุณค่า ขั้นการจัดระบบคุณค่า และขั้นการสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะเลือกใช้

วิธีการสอนที่มีจุดเน้นที่สอดคล้องกับขั้นตอนนั้น ๆ และในการประเมินผลจะวัดผลใน 3 ส่วน คือ การวัดความรู้ใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ การวัดเจตคติใช้แบบทดสอบเจตคติที่มีต่อคุณลักษณะ และการวัดพฤติกรรมใช้แบบวัดคุณลักษณะและแบบทดสอบสถานการณ์จำลอง ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ เจตคติที่มีต่อคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะ

3. ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น พบว่า ประสิทธิภาพที่ได้คือ 72.73/82.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/80 ที่กำหนดไว้ ตามสูตรการคำนวณ KW#2 โดยตัวเลขชุดแรกมีค่าเท่ากับ 72.73 แสดงถึงประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งมาจากการหาร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การทำแบบทดสอบและกิจกรรมระหว่างเรียน และตัวเลขชุดหลังมีค่าเท่ากับ 82.08 แสดงถึงประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งมาจากการหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบที่ผู้ผ่านเกณฑ์ทำแบบทดสอบและกิจกรรมได้

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนแบบวัดคุณลักษณะและแบบทดสอบสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองและควบคุม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการทำแบบวัดคุณลักษณะและคะแนนการทำแบบทดสอบสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
คะแนนแบบวัดคุณลักษณะและพฤติกรรม (ก่อนเรียน)	215.52	20.38	215.45	21.20	0.010	0.992
คะแนนแบบทดสอบสถานการณ์จำลอง (หลังเรียน)	32.64	3.05	28.18	6.13	3.087*	0.005

*p<0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการทำแบบวัดคุณลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มทดลองเท่ากับ 215.52 คะแนน และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 215.20 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทั้งสองกลุ่ม พบว่า คะแนนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ส่วนคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองเท่ากับ 32.64 คะแนน และกลุ่มควบคุมเท่ากับ 28.18 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทั้งสองกลุ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนามีแนวโน้มที่จะมีคุณลักษณะและพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการพัฒนา

วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ของคะแนนแบบทดสอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนแบบวัดคุณลักษณะเป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
คะแนนแบบวัดคุณลักษณะ (ก่อนเรียน)	63.052	1	63.052	3.059	0.086
ระหว่างกลุ่ม	262.295	1	262.295	12.725*	0.001
ความคลาดเคลื่อน	1071.857	52	20.613		

*p<0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนแบบทดสอบสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการศึกษาเจตคติ พบว่า ผู้เรียนมีเจตคติในเชิงบวกต่อการพัฒนาคุณลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 โดยมีเจตคติในเชิงบวกต่อการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมด้านแรงจูงใจภายในตนเองและด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมาได้แก่ ด้านการยอมรับในความเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และด้านความสามารถในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเจตคติในเชิงบวกต่อความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม ความรักในสิ่งที่ทำ การสร้างนวัตกรรม ความพยายามมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ ความต้องการความสำเร็จ การจัดการความเสี่ยง การรู้ความสามารถของตนเอง และการมองสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง มากที่สุด

6. ผลการศึกษาคำคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรม พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 มีความพึงพอใจในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิสาหกิจเริ่มต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การพัฒนาด้านการยอมรับในความเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การพัฒนาด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น พบว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจภายในตนเอง ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ ด้านการยอมรับในความ

เปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิลและวิโรจน์ที่ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพ พบว่าคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ ประกอบด้วย มุ่งมั่นในความสำเร็จ (Commitment to Success) การทำงานเชิงรุก (Proactive) จิตสำนึกในความรับผิดชอบ (Consciousness of Responsibility) จริยธรรมในการดำเนินงาน (Business Ethics) เผชิญหน้ากับความเสี่ยง (Risk Confrontation) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning) ด้านการยอมรับในคุณค่าผู้อื่น ประกอบด้วย การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น (Good Relationship) ประนีประนอมและพร้อมให้ความร่วมมือ (Agreeableness) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์สื่อสารระหว่างสังคม ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร (Articulation Skills) และทักษะด้านการปรากฏกาย (Body Language) มีความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในธุรกิจสตาร์ทอัพ (วิล พึ่งผล และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์, 2561) เช่นเดียวกับการศึกษาของสมภพและคณะ พบว่าองค์ประกอบทางเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจเริ่มต้นในบริบทสังคมไทย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ได้แก่ 1) ความเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยง ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นอิสระ มีความเกี่ยวข้องกับกระแสเศรษฐกิจและสังคม มีการแข่งขันตลอดเวลา ต้องมีเครือข่ายพันธมิตร ต้องอาศัยข่าวสารและข้อมูลที่ทันสมัย และต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน 2) ด้านความรู้สึกต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ได้แก่ รู้สึกว่าต้องเป็นผู้ที่เก่งและมีความรู้ทักษะที่หลากหลาย มีชื่อเสียงและได้รับความสนใจจากคนในสังคม มีบทบาทสำคัญและมีโอกาสเติบโตในเศรษฐกิจยุคดิจิทัล มีความสนใจผู้ที่ประสบความสำเร็จและอยากนำมาเป็นตัวอย่าง อยากทำความรู้จักและคบค้าสมาคมกับผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น สนใจและอยากชักชวนให้คนใกล้ชิดเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น เป็นอาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และต้องการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นทันทีที่มีโอกาส 3) ด้านพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ได้แก่ ต้องเป็นผู้ที่นำตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าเสี่ยงและบริหารจัดการความเสี่ยงได้ บริหารจัดการเวลาและทรัพยากรในการทำงานได้ มีความกระตือรือร้นและแสวงหาความรู้และโอกาสใหม่ ๆ ชอบความท้าทายและกล้าเริ่มต้นในสิ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน มีความมุ่งมั่นและเชื่อมั่นในความคิดและการกระทำของตนเอง และกล้าผลักดันผลงานของตนเองออกสู่สาธารณะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และ 4) ด้านการรับรู้ศักยภาพของตนเองและแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) รับรู้ถึงจุดแข็งและความสามารถของตนเอง โอกาสและวิธีการเข้าถึงการแก้ไขจุดบกพร่องของตนเอง โอกาสและวิธีการเข้าถึงการส่งเสริมความรู้ในการดำเนินธุรกิจ โอกาสและวิธีการนำความรู้ความถนัดมาต่อยอดเป็นธุรกิจ แรงช่วยเหลือจากพันธมิตรและคนรอบข้างในการเริ่มต้นธุรกิจ วิธีการเข้าถึง

แหล่งข้อมูลและทรัพยากรเพื่อใช้เป็นโอกาสในการสร้างธุรกิจ โอกาสการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการเริ่มต้นธุรกิจ และโอกาสและวิธีการเข้าถึงการสนับสนุนด้านเงินทุนจากนักลงทุน (สมภพ ล้อเรืองสิน และคณะ, 2563)

แต่เมื่อผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความจำเป็นของคุณลักษณะและพฤติกรรมต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น พบว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมมีความจำเป็นทุกด้าน แต่ด้านที่มีผลการพิจารณาต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าคุณลักษณะในด้านนี้ยังไม่มีมีความจำเป็นในระยะเริ่มต้นสร้างธุรกิจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลเลและวิโรจน์ ที่พบว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพ การประนีประนอมพร้อมให้ความร่วมมือ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการปรากฏกาย เป็นคุณลักษณะที่จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในธุรกิจที่เริ่มก่อตั้งแล้วและกำลังอยู่ในระยะการเติบโตแบบก้าวกระโดด (วิลเล พิงผล และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์, 2561)

2. การจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่ผู้วิจัยนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมต่อการประกอบวิสาหกิจเริ่มต้นในอนาคต ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะนั้นเป็นการพัฒนาผู้เรียนในด้านที่ไม่ใช่ความรู้ มีขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นการสร้างคุณค่า ขั้นการจัดระบบคุณค่า และขั้นการสร้างลักษณะนิสัย และจากงานวิจัยของเอกนถน บางท่าไม้ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการพัฒนาจิตพิสัยสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบันได้เสนอให้ผู้ออกแบบการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาจิตพิสัยของผู้เรียนควรศึกษาหลักการที่สำคัญ 5 ขั้น ประกอบด้วย 1) ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นการตอบสนอง 3) ขั้นการสร้างคุณค่า 4) ขั้นการจัดระบบคุณค่า และ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา เพื่อช่วยกำกับผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะนิสัยการเรียนที่ดีตลอดจนการปรับพฤติกรรมทางการเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้จะต้องจัดการเรียนการสอนเรียงตามลำดับขั้นเพื่อให้ผู้เรียนสร้างการรับรู้ การยอมรับจนเกิดเป็นการสร้างลักษณะและพฤติกรรม (เอกนถน บางท่าไม้, 2558) เช่นเดียวกับการศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของจินตนาได้ใช้ขั้นตอนการพัฒนาจิตพิสัยของ Bloom มาประยุกต์ใช้ มี 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบความตระหนัก ค่านิยม จิตสำนึก การตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ 2) การรับรู้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน 3) การประมวลค้นหาข้อเท็จจริงจากปัญหาหรือสถานการณ์ 4) การแสดงความตระหนัก ค่านิยม จิตสำนึก การตัดสินใจในค่านิยมที่เกิดขึ้นและระบุเหตุผลที่เลือกค่านิยมนั้น 5) การวิเคราะห์บททวนค่านิยมที่เลือกระหว่างกลุ่มผู้เรียน

6) การทดลองปฏิบัติตามค่านิยมเพื่อให้เห็นประโยชน์หรือโทษที่ปฏิบัติตาม 7) การสรุปค่านิยม และ 8) การตรวจสอบค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพโดยการติดตามผลการปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีหลักการสำคัญ 5 ข้อ ได้แก่ 1) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้วยวิธีต่าง ๆ จากขั้นต้นไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น 2) ผู้เรียนจะต้องถูกกระตุ้นให้รับรู้สถานการณ์ที่เป็นจริงซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพของผู้เรียน 3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อหาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผลจนเกิดเป็นค่านิยม 4) มีการประเมินผลค่านิยมเพื่อให้ผู้เรียนทบทวนและมั่นใจในค่านิยมของตน และ 5) ผู้เรียนรวบรวม เรียงลำดับหรือสรุปค่านิยมเชื่อมโยงกับชีวิตตนเองและแสดงออกถึงการปฏิบัติตามความเชื่ออย่างต่อเนื่อง (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2557)

สำหรับวิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นผู้วิจัยเลือกวิธีการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนและการลงมือปฏิบัติจริงรวมถึงการให้ผู้เรียนได้สำรวจตรวจสอบตนเองและรู้จักตนเองก่อน โดยกำหนดวิธีสอนตามลำดับขั้นของการพัฒนา ซึ่งวิธีการสอนที่เลือกมาจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การศึกษด้วยตนเอง การศึกษาจากบุคคลต้นแบบ การเรียนรู้จากเกม การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้จากบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิด ซึ่งสามารถนำวิธีการสอนอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมกับขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนมาปรับใช้ได้ ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของ World Economic Forum ได้เสนอว่า วิธีสอนด้านการประกอบการต้องการการมีปฏิสัมพันธ์ การบูรณาการหลายสาขาวิชา และการเรียนรู้แบบตื่นตัว (Active Learning) ผู้สอนเป็นเหมือนผู้ดำเนินรายการมากกว่าเป็นผู้บรรยายและเน้นการเรียนในลักษณะทีม การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ (World Economic Forum, 2009) นอกจากนี้ Koopman, R. et al. ก็ได้เสนอวิธีสอนความเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ จะต้องใช้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายและเปลี่ยนแปลงได้ เน้นการลงมือปฏิบัติและถอดบทเรียนจากประสบการณ์ เน้นให้เข้าใจที่มาที่ไปและต้องดำเนินการอย่างไร เน้นการเรียนแบบองค์รวมและการแก้ปัญหาให้มีผู้เรียนเรียนรู้อย่างเสรีด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจความรู้นั้นด้วยตนเอง ใช้เนื้อหาความรู้ปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน และจุดประสงค์การเรียนรู้ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ (Koopman, R. et al., 2019) เช่นเดียวกับการศึกษาของ บำรุงกิจ และคณะ ซึ่งได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการของนักศึกษา มีหลักการจัดการศึกษา 3 ระยะ เริ่มจากระยะที่ 1 มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเป็นนักคิดเชิงประกอบการและมีทักษะวิชาการพื้นฐาน มองเห็นโอกาสในการประกอบการ ระยะที่ 2 ตระหนักในสมรรถนะผู้ประกอบการ ให้ผู้เรียนมีทักษะเชิงประกอบการ เข้าใจปัญหาจากมุมมองของเจ้าของธุรกิจ และระยะที่ 3 การประยุกต์อย่างสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้ความรู้ที่ได้รับจากระยะที่ 1 และ 2 เพื่อสร้างแผนธุรกิจและ

เริ่มดำเนินธุรกิจในปีแรกของมหาวิทยาลัย โดยในทุกๆปีจะใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย 6 วิธี คือ 1) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 2) ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยและเป็นโค้ช 3) ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นวิทยากร เป็นพี่เลี้ยงและเป็นต้นแบบ 4) ผู้เรียนเป็นผู้นำในการเรียนรู้การจัดกิจกรรม 5) การสอนแบบปัญหาเป็นฐาน และ 6) การสอนด้วยวิธีหลากหลาย เช่น หนังสือ การสัมภาษณ์ การวิจัย การเรียนเป็นกลุ่ม การสวมบทบาท การบรรยาย การมีพี่เลี้ยง การมีที่ปรึกษา การมีต้นแบบ การทัศนศึกษา การอบรมผ่านคอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ขั้นสูง (นิจิรา บำรุงกิจ และคณะ, 2562)

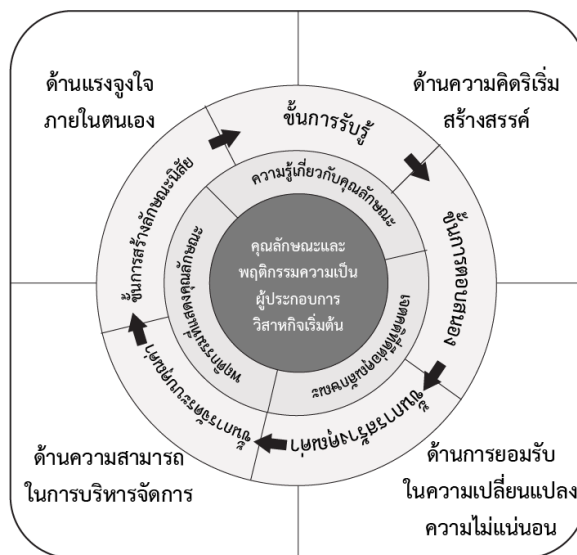
3. ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่ใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาความรู้ด้วยตนเอง (Self - Learning) การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบ การเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning) การเรียนรู้จากบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง (Role Playing Simulation) มีผลให้ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้มีผลคะแนนการทําแบบทดสอบสถานการณ์จำลองสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Adekunle ที่ได้ทำการศึกษาผลของบทเรียนโปรแกรม วิธีการสอนแบบตั้งคำถาม และการมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองที่มีต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาบริหารธุรกิจ ในเมืองโอโย ประเทศไนจีเรีย พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนโปรแกรม วิธีการสอนแบบตั้งคำถาม และการมอบหมายงานมีคะแนนการทําแบบทดสอบหลังเรียนสูง นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย โดยนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมอบหมายงานมีคะแนนการทําแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าการเรียนผ่านบทเรียนโปรแกรมและวิธีการสอนแบบตั้งคำถาม โดยทั้ง 3 วิธี ได้รับความสนใจจากผู้เรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่นักศึกษาเพศชายจะได้เรียนได้ดีจากการเรียนผ่านบทเรียนโปรแกรมมากกว่าเพศหญิง ส่วนนักศึกษาเพศหญิงจะเรียนได้ดีจากการเรียนโดยการมอบหมายงานมากกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ดีกว่า นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการรับรู้ การตอบสนองและมีเจตคติที่ดีต่อคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น (Adekunle, P., 2019) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราธัช ต้นติวรงค์ ซึ่งได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะธรรมาภิบาลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้วิธีการถ่ายทอดแนวปฏิบัติจากผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับรางวัลธรรมาภิบาลดีเด่นแห่งปีมาเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมให้กับนักศึกษา จะสามารถช่วยให้นิสิตนักศึกษาสามารถปรับทัศนคติทางความคิดได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงจิตพิสัย (วราธัช ต้นติวรงค์, 2558)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยทดลองจัดในรูปแบบออนไลน์ให้กับผู้เรียนยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นถึงขั้นการจัดระบบคุณค่า และขั้นการสร้างคุณลักษณะนิสัยได้ เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาซึ่งเป็นไปตามที่ทฤษฎีที่ได้ระบุถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยว่าขั้นตอนดังกล่าวไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ต้องอาศัยเวลา โดยเฉพาะขั้นการจัดระบบคุณค่า และขั้นการสร้างคุณลักษณะนิสัยต้องการเวลาและประสบการณ์ ซึ่งอาจจะมีอย่างน้อยแตกต่างกันไปในผู้เรียนแต่ละคน (ทิตินา แคมมณี, 2560) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเจตคติของผู้เรียนต่อการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการ ผู้เรียนมีเจตคติในเชิงบวกต่อการพัฒนาซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมให้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจากการสำรวจการทำการวิจัยการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตพิสัยโดยใช้วิธีการสอนออนไลน์มีผู้ทำวิจัยค่อนข้างน้อย แต่จากการสำรวจพบว่ามีหลักฐานที่แสดงถึงการออกแบบการสอนออนไลน์ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยได้ เช่น งานวิจัยของ Harper, S. P. ได้ทำการวิจัยการออกแบบการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จิตพิสัยในการศึกษาออนไลน์ทางการพยาบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิผลของการออกแบบการสอนด้านจิตพิสัยที่ส่งผลต่อการปรับความเชื่อและทัศนคติของนักเรียนพยาบาลที่มีต่ออคติและการเลือกปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ (Ageism) โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้ของ Merrill ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ การกระตุ้นการเรียนรู้เดิม รู้ทักษะที่จะได้รับการเรียนรู้ ทดลองปฏิบัติจากทักษะไปสู่งาน ใช้กลยุทธ์การสอนที่เน้นงานเป็นหลัก และบูรณาการทักษะไปสู่ชีวิตจริง โดยงานที่มอบหมายให้กับผู้เรียน ได้แก่ การอ่านเอกสาร การค้นคว้า การทำแบบฝึกหัด เกม และการตั้งคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้มีผลคะแนนอคติและการเลือกปฏิบัติต่อผู้สูงอายุลดลง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงแสดงให้เห็นว่าการศึกษาดังกล่าวสนับสนุนแนวคิดในการออกแบบการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาจิตพิสัยให้กับผู้เรียนได้ (Harper, S. P. , 2007)

องค์ความรู้ใหม่

โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะและพฤติกรรมซึ่งเป็นการพัฒนาด้านจิตพิสัยหรือ Affective Domain โดยใช้ขั้นตอนการพัฒนาจิตพิสัยของ Bloom 5 ขั้นตอน ซึ่งผลลัพธ์ในการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมตามที่คาดหวัง สำหรับขั้นตอนการพัฒนาเป็นกระบวนการที่สามารถวนซ้ำโดยอาศัยวิธีการสอนและเนื้อหาในเชิงธุรกิจที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ในสถานการณ์ที่เป็นจริง และมีการวัดประเมินผลเป็นระยะ โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านเนื้อหาเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่ต้องการพัฒนาให้แก่ผู้เรียน มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแรงจูงใจภายในตนเอง 2) ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ 3) ด้านการยอมรับในความเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน และ 4) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการพัฒนา เป็นวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการรับรู้ ใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาจากบุคคลต้นแบบ และการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดในการพัฒนา 2) ขั้นการตอบสนอง ใช้วิธีการเรียนรู้จากเกม การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดในการพัฒนา 3) ขั้นการสร้างคุณค่า ใช้วิธีการเรียนรู้จากบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดในการพัฒนา 4) ขั้นการจัดระบบคุณค่า ใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเอง การเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดในการพัฒนา และ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย ใช้การฝึกฝนซ้ำ ๆ จากวิธีการสอนในขั้นตอนที่ 1 – 4 จนผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่ต้องการ โดยใช้แบบทดสอบความรู้ แบบทดสอบเจตคติ แบบวัดคุณลักษณะ และแบบทดสอบสถานการณ์จำลองในการวัดและประเมินผล 3) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ผู้เรียนรู้ความหมาย ประโยชน์ และวิธีการสร้างให้เกิดคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ด้านเจตคติ ผู้เรียนมี

ความรู้สึกลงในทางบวกต่อการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น และด้านพฤติกรรม ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่ามีคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ข้อเสนอแนะ 1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) เชิงปฏิบัติ การนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการไปใช้สามารถปรับเนื้อหาและสื่อการสอนให้เหมาะสมกับสภาพ บริบท และระดับชั้นของผู้เรียน โดยสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เข้ากับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่หลากหลายได้ รวมถึงการให้ผู้เรียนได้ทดลองสร้างธุรกิจในระหว่างเรียนซึ่งผู้สอนจะสามารถเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมนี้สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตลอดช่วงการเรียนของนักศึกษาตั้งแต่เริ่มการศึกษาจนกระทั่งจบการศึกษา เนื่องจากคุณลักษณะและพฤติกรรมเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องใช้เวลาในการพัฒนา 1.2) เชิงนโยบาย สถาบันการศึกษาควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งสามารถใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรมีการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ที่หลากหลายในการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมในแต่ละด้านในเชิงลึกเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลดียิ่งขึ้น 2.2) ควรมีการศึกษาการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเสมือนจริงมาใช้ในการสร้างสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์นต์ วัฒนานรงค์. (2557). เทคโนโลยีการศึกษาวិชาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผลิตตำราเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 42(4), 43-62.
- ณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2560). Startup คิดให้ดัง ทำให้รวย. กรุงเทพมหานคร: โมเมนตัม.
- ทศนา แคมมณี. (2560). ปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิจิรา บำรุงกิจ และคณะ. (2562). การบริหารวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการของนักศึกษา. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(1), 144-162.

- วรราช ตันติวรวงศ์. (2558). การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะธรรมาภิบาลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 43(4), 63-78.
- วิไล พึ่งผล และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. (2561). คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจผ่านความได้เปรียบทางกรแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพ. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(2), 303-318.
- สมภพ ล้อเรืองสิน และคณะ. (2563). การเรียนรู้ทางสังคมเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 17(1), 382-392.
- เอกนถน บางท่าไม้. (2558). การบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการพัฒนาจิตพิสัยสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบัน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(1,2), 30 – 38.
- Adekunle, P. (2019). Effects of Programmed Instruction, Questioning and Assignment Teaching Methods on Academic Achievement of Students in Business Studies in Oyo State, Nigeria. Doctor of Philosophy. In Business Education dissertation Department of Business and Entrepreneurship Education College of Education. Kwara State University.
- Harper, S. P. . (2007). Instructional Design for Affective Learning in Online Nursing Education. In Doctor of Philosophy in Education dissertation School of Education. Capella University.
- Koopman, R. et al. (2019). Teaching Teacher in Effectual Entrepreneurship. Retrieved July 19, 2019, from https://www.academia.edu/20961678/Teaching_Teachers_in_Effectual_Entrepreneurship
- Lackeus, M. (2015). Entrepreneurship in Education: What, Why, When, How. Retrieved December 22, 2016, from https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf
- World Economic Forum. (2009). Educating the Next Wave of Entrepreneurs. Retrieved January 2, 2017, from <https://www.weforum.org/reports/educating-next-wave-entrepreneurs>